

Inleiding

Deze meerjarenbegroting 2013-2016 is tot stand gekomen in een periode van veel onzekerheden en sombere vooruitzichten. Daarin is in essentie niets veranderd sinds de begroting van vorig jaar. Ook de inleiding van die begroting begon met opmerkingen over onrustige tijden. Door de voortdurende economische crisis, het wankelen van de Eurozone en niet in de laatste plaats de val van het kabinet is de onrust toegenomen. De begroting die nu voor u ligt is, onder invloed van externe ontwikkelingen, tot stand gekomen in diverse stappen. Eerder dit jaar heeft u ingestemd met de kadernota waarin reeds enkele dekkingsmaatregelen waren opgenomen. Kort voor de algemene beschouwingen zagen wij ons genoodzaakt u te informeren over de negatieve gevolgen van de juni-circulaire. Daarbij hebben wij u ook mogelijke oplossingsrichtingen geschetst. De eerste begrotingsuitkomsten waren, niet geheel onverwacht, negatief, waardoor opnieuw inspanningen werden gevraagd. Toch zijn wij erin geslaagd u een sluitende meerjarenbegroting aan te bieden, waarbij het eindbeeld zelfs enige ruimte laat zien.

<i>bedragen x 1.000</i>	Begroting		Meerjarenraming	
	2013	2014	2015	2016
Bestuur en dienstverlening	5.149	5.304	5.038	5.021
Veiligheid	2.220	2.644	2.636	2.679
Jeugd en onderwijs	5.046	4.932	4.884	5.716
Sport en cultuur	3.969	3.820	3.793	3.804
Maatschappelijke ondersteuning	5.758	5.690	5.759	5.831
Werk en inkomen	2.783	2.928	3.081	3.245
Beheer buitenruimte	6.142	6.347	6.459	6.646
Duurzaam wonen en werken	320	-666	1.182	1.196
Onvoorzien	288	284	284	289
Algemene dekkingsmiddelen	-31.880	-32.016	-32.302	-32.695
SALDO voor bestemming	- 205	- 733	815	1.732
Resultaatbestemming	163	829	- 894	- 1.708
SALDO na bestemming	- 42	96	- 79	24

Dekkingsplan

Sinds de begroting 2011 worden de programma's voorafgegaan door een inleiding waarin wij uiteenzetten welke maatregelen nodig zijn om een sluitende begroting te kunnen presenteren. Dat maakt deze bezuinigingsoperatie de derde op rij. Opnieuw zijn ingrijpende voorstellen nodig, die het beeld van deze begroting bepalen. Per saldo is een afgewogen pakket dekkingsmaatregelen ontstaan, waaraan in de komende periode verder invulling wordt gegeven. In het tweede deel van deze inleiding wordt nader ingegaan op de dekkingsmaatregelen.

Onzekerheden en aannames

Door de inzet van het dekkingsplan is een sluitend meerjarenbeeld ontstaan. We kunnen deze begroting echter niet los zien van de vele ontwikkelingen die ons nog te wachten staan. In de kadernota hebben we al aangegeven dat de meerjarencijfers sterk onder invloed staan van onzekerheden en aannames. Door de val van het kabinet en de nog lopende formatie kan in deze begroting nog geen rekening worden gehouden met de gevolgen van nieuw Haags beleid. Zeker is dat op Rijksniveau maatregelen nodig zijn om de crisis te bestrijden. Weliswaar groeit het gemeentefonds de komende jaren, maar het terugdringen van het begrotingstekort van het Rijk leidt wellicht tot bezuinigingen van circa € 25 miljard. Burgers en gemeenten zullen daar de gevolgen van ondervinden. Om ondanks het gebrek aan houvast toch zo goed mogelijk gesteld te staan voor de

toekomst, is deze begroting voorzichtig opgesteld. Met name de raming van de algemene uitkering hebben wij terughoudend opgenomen, op basis van de septembercirculaire.

Rol gemeente bij voorzieningen

Onder de huidige financiële omstandigheden en de verwachtingen die we van de toekomst hebben zien wij een noodzaak om de rol van de gemeente te herijken. Het halen van beleidsdoelstellingen blijft daarbij voorop staan. Om hieraan invulling te geven is vorig jaar een discussie over de voorzieningen gestart. Tegelijkertijd met deze begroting bieden wij u onze visie aan op het vervolg van dat proces, gebaseerd op de algemene beschouwingen van deze zomer. In deze begroting is meerjarig een oplopende taakstelling opgenomen voor de uitkomsten van de voorzieningendiscussie.

Verlaging lokale lasten

Als gevolg van maatregelen van de Rijksoverheid en de economische crisis in het bijzonder, gaat de koopkracht het komend jaar (opnieuw) achteruit. Op lokaal niveau kan dat niet worden gecompenseerd. Ondanks de financiële druk op deze begroting hebben wij echter wel mogelijkheden gevonden om de lastendruk voor de burger te laten dalen, door een daling van de afvalstoffenheffing (4,7%) en een niet meer dan trendmatige verhoging (1,5%) van de rioolheffing en de onroerende zaakbelasting. Daarmee wordt de tijdelijke extra verhoging van de rioolheffing (4%), eerder beëindigd dan gepland. Op begrotingsniveau zijn de inkomsten uit lokale lasten in 2013 daardoor lager dan in 2012. Overigens is er een rechtstreeks verband tussen het opnemen van de taakstelling voor voorzieningen en de ontwikkeling van de OZB.

Begrotingsresultaat

In de kadernota hebben wij u een sluitend meerjarenperspectief gepresenteerd. Tevens hebben wij toen al ingezien dat ook deze begroting nog vol onzekerheden zou zitten. Ondanks die wetenschap hebben wij ons vastgelegd op het financiële beeld van de kadernota. Deze begroting laat zien dat aan die doelstelling ruimschoots is voldaan. De cijfers zijn gewijzigd, maar het meerjarenbeeld blijft positief. Om dit doel te bereiken zijn vanwege externe factoren opnieuw aanvullende maatregelen nodig. Vanuit onze verantwoordelijkheid als dagelijks bestuur van de gemeente doen wij u daarvoor een aantal voorstellen.

Dekkingsplan

De begroting 2013 is de derde begroting die het huidige college aan uw raad aanbiedt. Daarmee is ruim de helft van deze collegeperiode verstreken. In het voorjaar hebben wij u middels een tussenstand geïnformeerd over de realisatie van ons collegeprogramma en welke opgaven wij nog zien. In deze begroting is de lijn van het collegeprogramma opnieuw herkenbaar. Vanwege de beperkte financiële mogelijkheden doen wij slechts enkele voorstellen voor nieuw beleid en intensiveringen. Daarentegen ontkomen wij niet aan maatregelen die de samenleving raken. Zoals altijd hebben wij daarbij getracht de zwakkeren in de samenleving buiten schot te houden.

Aanpak dekkingsvraagstuk

Alvorens nieuwe dekkingsmaatregelen op de lopende ombuigingen te stapelen hebben wij de nog openstaande taakstellingen nog eens de revue laten passeren en kritisch beoordeeld op het realiteitsgehalte. Uitgangspunt is dat stelposten een bepaalde hardheid moeten hebben en dat er zicht moet zijn op de haalbaarheid. Langs deze weg hebben wij enkele ombuigingen opnieuw afgewogen. Vervolgens is vanuit een nieuw vertrekpunt in drie clusters een nieuw pakket aan dekkingsmaatregelen opgesteld. Achtereenvolgens onderscheiden wij het terrein van de bedrijfsvoering, de buitenruimte en de voorzieningen als clusters waarbinnen bezuinigingen een plaats krijgen.

Bedrijfsvoering

De gemeentelijke bedrijfsvoering staat de laatste jaren onder druk. In elke bezuinigingsoperatie wordt een beroep op de ambtelijke organisatie gedaan. Zo is de afgelopen jaren fors budget ingeleverd en zijn omslagen gemaakt. In de begrotingen 2011 en 2012 is voor respectievelijk € 900.000 en € 250.000 ingezet op bezuinigingen ten laste van het ambtelijk apparaat. Voor een restant ad € 120.000 moet vanaf 2015 nog invulling worden gevonden. Ondanks het aanzienlijke aandeel dat al is geleverd, zien wij mogelijkheden om de opdracht voor het ambtelijk apparaat te verzwaren met € 200.000.

Samen aan de IJssel

Een belangrijke ontwikkeling die ingrijpende gevolgen voor de ambtelijke organisatie heeft is de samenwerking met Capelle aan den IJssel. Op twee terreinen (ICT en Sociale Zaken) krijgt het samenwerken in de komende periode vaste vormen. Eerder is daarbij een taakstelling opgenomen, die nu is aangepast en afgestemd op de samenwerking en de voortgang daarvan.

Huisvesting

In de kadernota 2013 hebben wij u aangekondigd geen voorstellen te doen voor nieuwbouw ten behoeve van de huisvesting van het ambtelijke apparaat. Inmiddels zijn onderzoeken uitgevoerd om zicht te krijgen op de aanpassingen die nodig zijn om het huidige raadhuis voor langere tijd in gebruik te houden en over te gaan op een nieuw werkplekconcept. De resultaten van de onderzoeken zijn nog onvoldoende geanalyseerd om nu al in een voorstel te verwerken. Vastgesteld is wel dat voor de huidige huisvesting nauwelijks onderhoudsbudgetten beschikbaar zijn. Er zijn dus, naast de bedragen die nu in de begroting zijn opgenomen, extra middelen nodig om in de toekomst te kunnen voorzien in de huisvesting van het ambtelijk apparaat. Vooralsnog nemen wij met ingang van 2014 indicatief een stelpost van € 200.000 per jaar op voor extra huisvestingslasten.

Andere onderwerpen die gerelateerd zijn aan de bedrijfsvoering betreffen een heroverweging van de inzet van communicatiemiddelen en de kostendekking van de leges voor omgevingsvergunningen.

Bedrijfsvoering	2013	2014	2015	2016
Ambtelijke organisatie	200	200	200	200
Samen aan de IJssel	0	0	50	50
Huisvesting ambtelijk apparaat	0	-200	-200	-200
Heroverwegen inzet communicatiemiddelen	25	25	25	25
Kostendekking omgevingsvergunning	0	0	0	75
Totaal bedrijfsvoering	225	25	75	150
Verwerkt in begroting	0	0	0	0
Restant taakstellend opgenomen	225	25	75	150

Buitenruimte

Voor het beheer van de buitenruimte zijn in de begroting aanzienlijke bedragen opgenomen. Wij hechten dan ook grote waarde aan een buitenruimte die schoon, heel en veilig is. Desalniettemin is het mogelijk gebleken forse bezuinigingen door te voeren op dit terrein. De meest recente meerjarenplanningen voor het onderhoud van wegen en riolering tonen aan dat nogmaals een verlaging van de storting in de voorziening voor het herstraten kan plaatsvinden, zonder dat daardoor het onderhoudsniveau in gevaar komt.

Buitenruimte	2013	2014	2015	2016
Verlaging storting voorziening herstraten	150	150	150	150
Totaal buitenruimte	150	150	150	150
Verwerkt in begroting	150	150	150	150
Restant taakstellend opgenomen	0	0	0	0

Voorzieningen

Bij de behandeling van de kadernota 2012-2015 heeft uw raad besloten een discussie te starten over het voorzieningenniveau. In de begroting 2012 is daaraan een bezuinigingstaakstelling gekoppeld ad € 100.000 in 2014 en daarna vanaf 2015 een bedrag van € 200.000 structureel. Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2012 zijn deze bedragen verhoogd tot een structurele omvang van € 272.000.

In de raadsvergadering van 2 en 5 juli 2012 heeft u via algemene beschouwingen een eerste discussie gevoerd over de voorzieningen. Ons college heeft op grond van die algemene beschouwingen een vervolgstap voorbereid. In een afzonderlijk raadsvoorstel wordt het vervolg van de discussie over voorzieningen aan de orde gesteld. Centraal daarin staan de verschillende rollen die de gemeente vervult. In deze begroting is een nieuwe reeks taakstellende bedragen opgenomen, die realistisch en nodig is voor meerjarig financieel evenwicht.

Waar de gemeente aanbieder is van (maatschappelijk) vastgoed, is een eerdere keuze herbevestigd. Voor dat vastgoed zal een kostprijsdekkende huur in rekening worden gebracht. Dit wordt nu ook vertaald in een concrete financiële taakstelling, met ingang van 2014.

In algemene zin is het college van mening dat de gemeente niet langer zelf de exploitant van maatschappelijke voorzieningen hoeft te zijn. Er kan meer ruimte geboden worden aan particuliere exploitatie.

Voor de voorzieningen die de gemeente zelf exploiteert (muziekschool, kinderboerderij en zwembad), wordt daarom in beeld gebracht of een andere exploitatievorm ertoe kan leiden dat de gemeente minder algemene middelen hoeft in te zetten. Sowieso zal de exploitatie efficiënter moeten, omdat de algemene middelen tekort schieten om de huidige exploitatietekorten af te dekken. Hiervoor is een taakstelling opgenomen.

Geconstateerd is dat niet alleen de Tuyter, maar ook het Onderdak en de Big Bear feitelijk multifunctionele accommodaties zijn (geworden). Deze drie gebouwen/accommodaties worden in hun onderlinge verband tegen het licht gehouden. Ook hier is het de opgave om tot een efficiëntere exploitatie te komen, waarbij het in stand houden van alle drie de accommodaties geen voorwaarde is. Tenslotte stimuleert ons college in algemene zin het vergroten van de mate waarin verenigingen en instellingen zelf een bijdrage leveren aan het (facilitair) beheer van hun accommodatie. Dit (en de invoering van kostprijsdekkende huur) is de inzet voor de discussie in de onderscheiden voorzieningenclusters.

Voor een aantal voorzieningen zien wij (autonome) ontwikkelingen die aanleiding geven om nu al concrete ombuigingen voor te stellen. Dit betreft een herijking van het bibliotheekwerk, efficiencyverbetering in het accommodatiebeheer, inkomstenverhoging voor het zwembad en een verlaging van het uitvoeringsbudget van de Nota Volksgezondheid. Eerder al is besloten tot een onderzoek naar BTW in relatie tot sportvoorzieningen.

Dit leidt tot de volgende dekkingsvoorstellen op het onderdeel voorzieningen:

Voorzieningen	2013	2014	2015	2016
Kostprijsdekkende huur	0	100	100	100
Herijking bibliotheekwerk	0	20	20	20
Inkomstenverhoging zwembad	50	50	50	50
Efficiency accommodatiebeheer	100	100	100	100
Uitvoeringbudget Nota Volksgezondheid	20	10	10	10
Vervolg voorzieningendiscussie	0	100	250	500
Totaal voorzieningen	170	380	530	780
Verwerkt in begroting	70	80	80	80
Restant taakstellend opgenomen	100	300	450	700

Bij alle maatregelen die de voorzieningen in de gemeente raken gelden drie belangrijke randvoorwaarden. Ten eerste is het uitgangspunt steeds het behalen van vastgestelde beleidsdoelstellingen. Om in een nieuwe situatie in te groeien kan waar nodig (tijdelijk) subsidie worden ingezet. Tenslotte is er waar mogelijk een vangnet voor kwetsbare doelgroepen.

Onderwijshuisvesting

Een bijzonder dossier binnen de voorzieningen vormt de onderwijshuisvesting. In de begroting 2012 heeft uw raad ingestemd met twee investeringen op dat gebied, te weten vervangende nieuwbouw voor het Krimpenerwaard College en de realisatie van een brede school in het deelproject Prinsessenhof. Wat betreft het Krimpenerwaard College constateren wij dat het project vertraging oploopt. In deze begroting hebben wij rekening gehouden met start van de bouw in 2014.

De nieuwbouw voor OBS Kortland en Rudolf Steinerschool in de Prinsessenhof is in een ander daglicht komen te staan door recente demografische ontwikkelingen, ontwikkelingen van de leerlingaantallen, beperking van middelen en herbezinning bij de schoolbesturen OPOCK en PCPO. Wij verwachten dat bij intensieve samenwerking van de betreffende schoolbesturen de ruimtebehoefte in de bestaande onderwijshuisvestingscapaciteit van deze scholen kan worden gevonden. In deze begroting gaan wij daarom niet langer uit van nieuwbouw in de Prinsessenhof, maar houden in financiële zin rekening met intensieve samenwerking van schoolbesturen en aanpassing/onderhoud van de bestaande schoolgebouwen binnen de kaders van de onderwijshuisvestingsverordening. In overleg met de schoolbesturen zullen wij een visie op de onderwijshuisvesting voor 2013 en volgende jaren voorbereiden.

Verwerking dekkingsplan in begroting

Waar mogelijk zijn de voorstellen op de betreffende programma's verwerkt. Wanneer geen aanvullende besluitvorming of haalbaarheidsonderzoek nodig is, zijn budgetten aangepast. In overige gevallen is een stelpost opgenomen. In de financiële begroting treft u een totaaloverzicht van de stelposten aan.

Algemene uitkering

In de begroting 2012 werd rekening gehouden met een stelpost voor de herijking van de algemene uitkering. De herijkingsoperatie is echter uitgesteld en in de kadernota 2013 is daarom besloten de stelpost te laten vervallen. Zowel de juni- als de septembercirculaire geven aan dat de ontwikkeling van de algemene uitkering uiterst onzeker is. Zelfs de ramingen voor 2013 bieden geen zekerheid. Immers, indien een nieuw kabinet snel aan de slag gaat kunnen nog besluiten worden genomen die van invloed zijn op 2013. Voor de jaren erna geldt in ieder geval dat de berekeningen onbetrouwbaar zijn. Omdat er nog zwaar financieel weer op komst lijkt te zijn, is de algemene uitkering in deze begroting verwerkt op het niveau van de raming in 2013.

MeerjarenPerspectief Grondexploitaties

Het afgelopen voorjaar hebben wij u het eerste MeerjarenPerspectief Grondexploitaties gepresenteerd. Daarin werd de gemeente geconfronteerd met negatieve vooruitzichten, het treffen van voorzieningen en het afboeken van boekwaarden. De reservepositie van de gemeente is daardoor verzwakt en biedt weinig ruimte voor incidentele dekking van tekorten. Inmiddels is een tweede MPG opgesteld en aan uw raad aangeboden, waarin besluiten naar aanleiding van het eerste MPG zijn verwerkt en verdere stappen zijn gezet in het transparant maken van grondexploitaties. In deze moeilijke tijden voor gemeentelijke grondexploitaties is dit inzicht van groot belang. De financiën zijn op orde en de risico's in beeld. We weten dus wat ons te wachten staat, en ook dat er vanuit de grondexploitaties in de toekomst geen grote bijdragen aan investeringen kunnen worden verwacht.

Leeswijzer

Ten opzichte van de begroting 2012 vertoont deze begroting weinig verschillen in opbouw en samenstelling. Achtereenvolgens treft u de programma's en de paragrafen aan, waarna in de financiële begroting de financiële positie uiteen wordt gezet. Sinds vorig jaar worden in tabellen alleen nog bedragen in duizendtallen weergegeven.

Nieuwe paragraaf: Subsidies

In deze begroting is voor de eerste keer een paragraaf Subsidies opgenomen. Deze paragraaf geeft een totaalbeeld van de subsidies die de gemeente verstrekt en de daaraan gekoppelde subsidieplafonds die uw raad vaststelt.

Stelposten

De begroting bevat veel stelposten. Deels zijn dit nieuwe dekkingsmaatregelen die nog niet definitief kunnen worden verwerkt. Voor een ander deel betreft het nieuw beleid dat nog niet in uitvoering is genomen en dekkingsmaatregelen uit voorgaande begrotingen. In de financiële begroting zijn de totalen opgenomen. Via de voor- en najaarsnota wordt u geïnformeerd over de invulling van de taakstellingen.